

9-1-1982

บริการจากเรา....หน่วยโสตทัศนศึกษากลาง

ฉันทน์ภา ชินชัยชนะ

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/arj>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

ฉินชัยชนะ, ฉันทน์ภา (1982) "บริการจากเรา....หน่วยโสตทัศนศึกษากลาง," *วารสารวิทยบริการ Academic Resources Journal*: Vol. 4: No. 1, Article 3.

DOI: 10.58837/CHULA.ARJ.4.1.2

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/arj/vol4/iss1/3>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in วารสารวิทยบริการ Academic Resources Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

Abstract

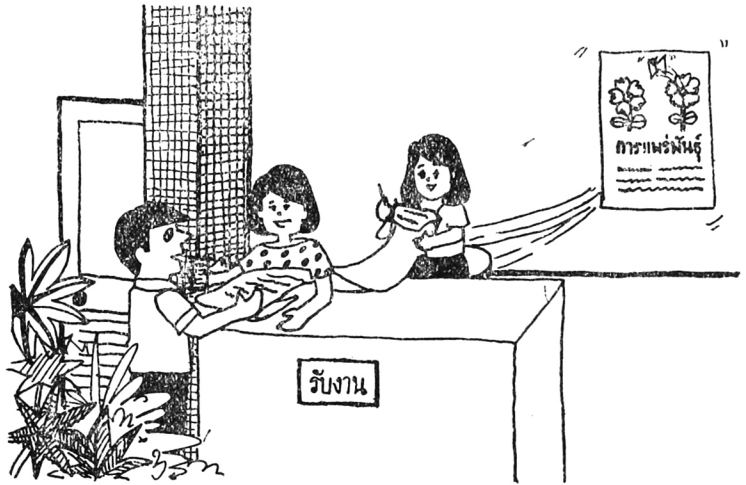
From Our Services... Audio-visual Center

Phannipha Chinpanchana

Introduces the Audio-visual Center at Chulalongkorn University, an institute which caters for instructional media services to the University's lecturers and staff members. Classifies the types of services of the Audio-visual Center into services for producing instructional media (noting graphic media, photographic media, TV media, and multi-media), services for the utilization of audio-visual equipment, services for repairing the audio-visual materials and equipment, and services for the consultancy regarding audio-visual matters.

บริการจากเรา.... หน่วยโสตทัศนศึกษากลาง

พันธนิภา ชินปัญญา*

“The picture is worth a thousand words” ใครหนอกล่าวไว้ หลายท่านคงเคยได้ยินบ้างแล้ว แม้แต่การโฆษณาสินค้าบางอย่างก็มีคำกล่าวประโยคน้อยู่นิ่ง ๆ ซึ่งถ้าจะพูดเป็นคำไทยๆ ก็คงได้ว่า “เพียงภาพหนึ่งนั่นปานวจีพจน์คำ” นั้นหมายความว่าภาพเพียงภาพเดียวนั้นสามารถสื่อความหมายได้เทียบเท่าคำพูดตั้งมากมาย ถึงแม้ว่าประโยคนี้จะกล่าวขึ้นในยุคหลัง แต่ก็มีได้หมายความว่ามนุษย์เราเพิ่งรู้จักภาพหลังจากที่รู้จักตัวอักษร ความจริงแล้วเรารู้จักและใช้ภาพต่างๆ ในการสื่อความหมายมาก่อนตัวอักษร เพราะภาพเป็นสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ เราจะเห็นภาพดวงอาทิตย์ ต้นไม้ ภูเขา ทะเล เมื่อมองไปที่สิ่งนั้น แต่เราจะไม่เห็นคำว่า “ดวงอาทิตย์” หรือ “the sun” หรือตัวอักษรอื่น ๆ ในดวงกลม ๆ สีแดงที่ขึ้นทางทิศตะวันออกของทุก ๆ เช้าเลย เพราะนั่นเป็นสิ่งที่มนุษย์ในภูมิภาคต่างๆ คิดขึ้นทดแทนภาพของจริง เพื่อเป็นสิ่งที่สื่อความหมายแทนการเขียนภาพดวงอาทิตย์ทุกครั้งซึ่งนับเป็นสิ่งที่ดี เป็นความเจริญก้าวหน้าของมนุษย์ในการพัฒนา

* พันธนิภา ชินปัญญา ค.บ., ค.ม. (โสตทัศนศึกษา) นักวิชาการโสตทัศนศึกษา หน่วยโสตทัศนศึกษา-ศึกษากลาง สถาบันวิทยบริการ

การสื่อสารให้ได้เข้าใจตรงกัน รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ แต่การสื่อความหมายเพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่าง เช่น การสอนในสิ่งที่ยังไม่รู้ไม่เข้าใจ เราจำเป็นต้องพิจารณาว่าเรื่องใดควรใช้การสื่อสารชนิดใด โดยวิธีใด อาจเป็นคำพูด ข้อเขียน ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ภาพประกอบเสียง จัดหลาย ๆ อย่างรวมกันเป็นนิทรรศการ พาไปศึกษาไปยังสถานที่จริง ให้ทำการสาธิตทดลอง ให้ร่วมเป็นผู้แสดงบทบาทเอง ใช้ของจำลองหรือของจริงจึงจะเหมาะสมสำหรับเนื้อหาวิชา และผู้เรียนระดับนั้น

ผู้ที่ทำการสอนใหม่ ส่วนใหญ่คงเคยรู้สึกอึดอัดบ้างว่าความรู้ที่ตนได้ร่ำเรียนมาเป็นเวลานานนั้นจะถ่ายทอดให้เด็กรุ่นหลังได้อย่างไรจึงจะเข้าใจในสิ่งที่ตนเข้าใจ ทำได้ในสิ่งที่ตนทำได้ ไม่ใช่เรื่องง่ายนักเลยที่จะทำให้เด็กเข้าใจว่าเชื้อโรคคืออะไร ทำไมขนมตกลงพื้นคนจึงเก็บกินไม่ได้ ในขณะที่สุนัขหรือสัตว์อื่น ๆ เก็บกินได้ นั่นเป็นสิ่งที่น่าคิดและควรแสวงหาเทคนิควิธีการในการสอดแทรกและถ่ายทอดความรู้ความคิติ ซึ่งมีเทคนิควิธีการมากมายที่ใช้ได้ผลดี การใช้สื่อเป็นเครื่องช่วยหรือเป็นส่วนประกอบในการสอนก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ยอมรับกันโดยทั่วไป แต่สื่อแต่ละชนิดแต่ละชั้นจะมีประสิทธิภาพสูงเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้สื่อ การบรรจุเนื้อหา (Software) ลงในสื่อ ความสามารถในการผลิตสื่อ การนำสื่อไปใช้และอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งเป็นเรื่องยุ่งยากมิใช่น้อย แต่ก็ไม่น่าวิตกอะไรมากนัก เพราะในวงการศึกษากว้างไปมักจะจัดให้มีหน่วยงานบางประเภทที่สามารถช่วยท่านได้ มีลักษณะเป็นหน่วยบริการด้านสื่อการสอน สำหรับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ชื่อหน่วยงานประเภทนี้ว่า “หน่วยโสตทัศนศึกษากลาง” เป็นหน่วยงานบริการสื่อการสอนแก่คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย บริการสื่อการสอนนี้หมายรวมถึงการช่วยเสนอแนะเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ ด้วยสื่อ ช่วยผลิตวัสดุสื่อการสอน และบริการเครื่องมือหรืออุปกรณ์ประกอบการสอน หรือจะให้จัดทำตั้งแต่การเลือกสื่อที่เหมาะสม การจัดเนื้อหาลงสื่อ การผลิตสื่อและจัดอุปกรณ์ที่ใช้กับสื่อ นั้นให้เบ็ดเสร็จก็ได้ ขอเพียงท่านเป็นฝ่ายหาเนื้อหาวิชาการศึกษาให้ ท่านก็จะได้ชุดสื่อการสอนรูปแบบต่าง ๆ กันไปช่วยประกอบได้ตามที่ปรารถนา

บริการของหน่วยโสตทัศนศึกษากลางนี้มีหลายประเภทซึ่งจะแยกแยะได้ดังนี้

1. **บริการผลิตสื่อการสอน** คำว่า “สื่อการสอน” นี้มีความหมายกว้างมาก ทุกอย่างที่เป็นตัวสื่อถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนได้ถือเป็นสื่อทั้งสิ้น ตั้งแต่ถ้อยคำพูดของครู เสียงจากแหล่งกำเนิดอื่น ๆ ภาพลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งของจำลองไปจนถึงของจริง ในส่วนที่หน่วยโสตฯ กลางให้บริการอยู่สามารถแยกประเภทได้ดังนี้

1.1 สื่อกราฟิก เป็นสื่อที่ใช้เส้นต่าง ๆ ประกอบกันเป็นรูปร่างที่สามารถสื่อความหมายได้ ส่วนมากมักใช้ศาสตร์ทางศิลปะประกอบทำให้ได้งานที่ชวนดู ชวนให้น่าสนใจ สื่อเหล่านี้ ได้แก่ แผนภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ การ์ตูน โปสเตอร์ งานเขียนอักษร เป็นต้น ซึ่งสามารถผลิตลงวัสดุชนิดต่าง ๆ ได้เช่น กระดาษ ผ้า แผ่นโปร่งใส แผ่นฟิล์ม ไม้ โลหะ เป็นต้น โดยใช้กรรมวิธีต่าง ๆ กัน รายละเอียดมีมากมายในงานประเภทนี้ ถ้าสนใจขอเชิญแวะเวียนไปคุยกับเราได้

1.2 สื่อทางการถ่ายภาพ เป็นสิ่งที่เราใช้กระบวนการวิธีการถ่ายภาพมาทำเป็นสื่อการสอน ได้แก่ ภาพนิ่งขาวดำและสี ฟิล์มสไลด์ขาวดำและสี ฟิล์มสตริป ฟิล์มภาพยนตร์ขนาดต่าง ๆ ทั้งสีและขาวดำ สื่อประเภทนี้ก็สามารถผลิตจากหลักการถ่ายภาพได้หลายอย่าง แล้วแต่ความประสงค์ของภาพที่ต้องการใช้นั้น (รายละเอียดเกี่ยวกับรูปลักษณะของสื่อการสอนประเภทฟิล์มต่าง ๆ ศึกษาได้จากหนังสือ “ฟิล์มสำเร็จรูป” ของหน่วยโสตทัศนศึกษากลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

1.3 สื่อโทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีคุณค่าด้านการสอนใกล้เคียงกับภาพยนตร์ เพราะให้เห็นทั้งภาพที่เคลื่อนไหวตามธรรมชาติ พร้อมมีเสียงประกอบสัมพันธ์กันเช่นเดียวกัน ปัจจุบันโทรทัศน์ได้รับความนิยมนำหน้าภาพยนตร์อย่างมาก อาจเป็นเพราะมีข้อดีกว่าในหลายด้าน เช่น ด้านความสะดวกในการผลิต ความประหยัด และความสามารถในการเล่นลวดลายทางเทคนิคได้มากกว่า ขณะนี้หน่วยฯ ยังขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์อยู่บ้างพอสมควร แต่เราก็สามารถช่วยถ่ายทำและเล่นกลับเป็นภาพจากเทปได้บ้างในบางระบบ คือระบบ U-matic และ VHS อย่างไรก็ตาม แม้เราอาจติดขัดในด้านความสะดวกในการผลิตอยู่ แต่เราก็ยังพอช่วยท่านได้ในด้านการวางแผนเตรียมการผลิต ถ้าท่านมีแหล่งผลิตรายการโทรทัศน์ที่สมบูรณ์กว่า เรายินดีช่วยวางแผนและร่วมผลิตบทให้

1.4 สื่อประสม ชื่อของสื่อนี้ได้บ่งบอกแล้วว่าไม่ใช่สื่อเดียว ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่เป็นลักษณะของการผสมผสานสื่อต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม . เพื่อใช้สอนในเนื้อหาเดียวกัน เช่น การสอนถ่ายภาพ ชั้นแรกเราควรใช้สื่อกราฟิกเข้าช่วยผ่าตัดให้เห็นลักษณะ ส่วนประกอบและหลักการทำงานของกล้องก่อน แล้วใช้รายการโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ในขั้นต่อไปให้เห็นวิธีการถ่ายภาพตามลำดับขั้นตอน จากนั้นจึงค่อยให้ใช้สื่อของจริงฝึกหัดถ่ายทำ

จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเป็นขั้นตอน ช่วยให้ของจริงไม่ชำรุดเสียหายง่ายเพราะผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐาน รู้จักระมัดระวังในการใช้อุปกรณ์ และยังช่วยให้ผู้สอนใช้สื่อเหล่านั้นได้ในครั้งต่อๆ ไปอีก

การทำชุดสื่อประสมนี้ควรจัดให้เป็นระบบ มีขั้นตอนมีคู่มือใช้ประกอบด้วย และรวบรวมไว้เป็นชุดๆ จะสอนเมื่อไรสามารถหยิบใช้ได้สะดวก นานๆ สอนสักครั้งก็ไม่ต้องนั่งทบทวนใหม่ เพียงแต่อ่านคู่มือใช้คร่าวๆ จะเข้าใจทันที หรือถ้าผู้อื่นต้องนำไปใช้สอนก็สามารถใช้ได้ตามคู่มือที่แจ้งไว้ ซึ่งจะบอกรายละเอียดตั้งแต่วัตถุประสงค์ ขอบเขตเนื้อหา ความสัมพันธ์ของสื่อ การสอนที่จัดไว้กับกิจกรรม รวมถึงการประเมินผล เป็นต้น

2. บริการให้ใช้โสตทัศนูปกรณ์ หน่วยฯ มีบริการให้ยืมใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษาหลายประเภท เช่น เครื่องฉายชนิดต่างๆ ได้แก่ เครื่องฉายภาพโปร่งใส เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสตริป เครื่องฉายภาพทึบแสง เครื่องฉายภาพยนตร์ 8 และ 16 มม. เครื่องเสียงชนิดต่างๆ เช่น ชุดเครื่องขยายเสียง เครื่องเล่นเทปแบบม้วนและแบบคasset เครื่องบันทึกสัญญาณเสียงเพื่อให้สัมพันธ์กับภาพ (Synchronizer) รวมทั้งชุดโทรทัศน์วงจรปิดด้วย ซึ่งสามารถนำไปจัดตั้ง ณ ที่ใดก็ได้เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดภาพจากแหล่งหนึ่งส่งตามสายไปยังผู้ชมจำนวนมากได้ เหมาะสำหรับการจัดนิทรรศการ การสอนผู้เรียนกลุ่มใหญ่หรืองานอื่น ๆ ที่ผู้เข้าร่วมไม่สามารถชมได้สะดวกหรือไม่ได้รายละเอียดเพียงพอ

ส่วนบริการโสตทัศนวัสดุสำเร็จรูปนั้น เชิญติดต่อขอรับบริการได้จากงานโสตทัศนวัสดุของหอสมุดกลาง ซึ่งมีที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับหน่วยโสตทัศนศึกษากลางที่ชั้น 3 อาคารมหาธีรราชานุสรณ์

3. บริการซ่อมโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ หน่วยฯ มีบริการซ่อมเครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษา คือประเภทที่ได้กล่าวแล้วในข้อ 2 ส่วนโสตทัศนวัสดุนั้นเป็นประเภทสิ่งสิ้นเปลืองที่ใช้คู่กับโสตทัศนูปกรณ์ เช่น ภาพโปร่งใส ฟิล์มสไลด์ ฟิล์มสตริป ฟิล์มภาพยนตร์ เทปเสียง เทปโทรทัศน์ เป็นต้น หากเกิดชำรุดเสียหาย หน่วยฯ อาจช่วยซ่อมแซมแก้ไขดัดแปลงให้ได้บ้าง ลองติดต่อปรึกษาพูดคุยกันก่อนได้

4. บริการให้คำปรึกษาด้านการผลิตงานโสตทัศนศึกษาและการใช้โสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ หน่วยฯ มีนักวิชาการโสตทัศนศึกษาพอที่จะช่วยท่านได้โดยเฉพาะงานผลิตและการใช้สื่อ

ทางโสตทัศนศึกษาทั่วไป โปรดอย่าเก็บปัญหาหรือข้อสงสัยท่านไว้เพียงลำพัง บอกเราเถิด เรายินดีช่วยท่านเต็มความสามารถ

อาจมีผู้สงสัยว่าทำไมหีบขงงานบริการโสตทัศนศึกษามาเพียงเท่านี้ ทั้งที่สื่อการสอนนั้นมีอีกปละกึ่งที่เกริ่นไว้ข้างต้น ถ้าท่านประสงค์ในส่วนอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวไว้ในบริการเหล่านี้ โดยเฉพาะค่านบริการผลิตสื่อการสอนขอเชิญปรึกษาเจ้าหน้าที่หน่วย ๆ ได้ เรายินดีพิจารณาจัดทำให้ท่าน เพราะความจริงแล้วเราอยากทำสื่อทุก ๆ อย่างให้ หากไม่ติดขัดด้วยวงเงินงบประมาณในการซื้ออุปกรณ์และระเบียบราชการที่จำกัดไปเสียทุกอย่าง แต่ไม่เป็นไรถ้าเราค่อยถ้อยทีถ้อยปรึกษารออีกกัน เราคงมีหนทางช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ ขอ้ออีกว่าเราเต็มใจและยินดีมากหากหน่วย ๆ เราได้ช่วยให้ท่านได้รับประโยชน์จากสื่อการสอนต่าง ๆ ที่เราจัดทำให้ และได้มีพัฒนาการด้านแนวคิด การผลิตและการใช้สื่อการสอนที่ดีขึ้น

ลองและเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา นักศึกษา และวัตถุประสงค์ที่มีอยู่ จะเห็นว่าไม่ใช่สิ่งที่ยากเกินไปเลย ออกจะเป็นสิ่งที่ท้าทายความคิดความสามารถอยู่ไม่น้อย แล้วถ้านักสนุกลงผลิตเองเล่น ๆ ก็นับเป็นงานอดิเรกที่น่าเพลิดเพลินไม่เลวเลย